

ПРЕБРОЯВАНЕ 2011

ЛИЦА С УВРЕЖДЕНИЯ КЪМ 1.02.2011 ГОДИНА

Информацията за лицата с увреждания има важно национално значение за формирането на политики в областта на интеграцията на хората с увреждания и техните семейства в икономическия и социалния живот. При проведеното през февруари 2011 г. 17-о преброяване на населението в страната бяха включени въпроси за установяване на броя на хората с увреждания.

Зададените въпроси бяха доброволни в съответствие със Закона за защита на личните данни, който определя като възможно събирането на лични данни по отношение на здравето само в случаите, когато лицето е дало своето съгласие за това¹.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ДЕФИНИЦИИ

Лица с трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане са лицата на 16 и повече навършени години, които имат експертно решение от Териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК) или Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) за извършена медицинска експертиза.

Деца до 16 години с вид и степен на увреждане са децата, които имат експертно решение от Детската експертна лекарска комисия (ДЕЛК) или Националната експертна лекарска комисия за извършена медицинска експертиза.

Трайно намалената работоспособност, съответно степента на увреждане, се определя в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

Съгласно нормативната уредба в страната степента на трайно намалена работоспособност/степен на увреждане на лицата на 16 и повече години е групирана в следните интервали:

- До 50%;
- От 50 до 70%;
- От 71 до 90%;
- Над 90%.

За децата степента на увреждане е групирана, както следва:

- До 50%;
- От 50 до 90%;
- Над 90%.

Всички разпределения се отнасят за степента на трайно намалена работоспособност и/или степента на увреждане.

¹ Сред населението на 16 и повече години отговор са посочили 70.6% от преброените лица, а за децата е отговорено за 55.1% от тях.

Към 1.02.2011 г. призната трайно намалена работоспособност или степен на увреждане имат 474 267 лица. От тях 9 039 са деца, а 465 228 са лицата на 16 и повече навършени години.

1. Лица с увреждания по степен на увреждане към 1.02.2011 година

Степен на увреждане	Брой	Структура
На 16 и повече години - общо	465 228	100.0
До 50%	38 846	8.3
От 50 до 70%	110 528	23.8
От 71 до 90%	184 556	39.7
Над 90%	131 298	28.2
Деца - общо	9 039	100.0
До 50%	1 964	21.7
От 50 до 90%	4 040	44.7
Над 90%	3 035	33.6

Сред лицата с трайно намалена работоспособност или степен на увреждане на 16 и повече години най-голям е дялът на лицата със степен на увреждане от 71 до 90% - 184 556, или 39.7% от всички лица на 16 и повече години с увреждания. Лицата с най-висока степен на трайно намалена работоспособност - над 90%, са 131 298, или 28.2%. С трайно намалена работоспособност или степен на увреждане от 50 до 70% към критичния момент на преброяването са 110 528, или 23.8%. Най-нисък е дялът на лицата с намалена работоспособност до 50% - 38 846, или 8.3%.

Разпределението на децата с увреждания по степен на увреждане показва, че най-голям е дялът на децата със степен на увреждане от 50 до 90% - 4 040, или 44.7% от децата с увреждания. За 3 035 деца, или за 33.6% е посочено наличие на степен на увреждане над 90%. До 50% степен на увреждане имат 1 964 деца, или 21.7% от децата с увреждания.

Лица с увреждания по основни социално-демографски характеристики

2. Лица с увреждания по основни социално-демографски характеристики към 1.02.2011г.

Социално-демографски характеристики	Общо	От тях:	
		деца до 16 години	лица на възраст 16 и повече години
Общо	474 267	9 039	465 228
<i>Пол</i>			
Мъже	211 723	5 203	206 520
Жени	262 544	3 836	258 708
<i>Възраст</i>			
до 16	9 039	9 039	
16-19	3 723	x	3 723
20-29	13 530	x	13 530
30-39	23 417	x	23 417
40-49	41 298	x	41 298
50-59	95 560	x	95 560
60-69	129 465	x	129 465
70-79	105 953	x	105 953
80 +	52 282	x	52 282
<i>Местоживееене</i>			
В градовете	339 202	6 607	332 595
В селата	135 065	2 432	132 633
<i>Икономическа активност</i>			
Икономически активни лица (16 - 64 години)	67 549	x	67 549
Заети	56 150	x	56 150
Безработни	11 399	x	11 399
Икономически неактивни лица (16 и повече години)	393 451	x	393 451

Разпределени са лицата, отговорили на доброволните въпроси.

Към 1.02.2011 г. лицата с трайно намалена работоспособност или степен на увреждане се разпределят, както следва:

на възраст 16 и повече години

- жените са 258 708 с относителен дял 55.6%;
- мъжете - 206 520, или 44.4%;
- в градовете живеят 332 595, или 71.5%;
- в селата - 132 633, или 28.5% от лицата с увреждания.

деца

- момичетата са 3 836, или 42.4%;
- момчетата - 5 203, или 57.6%;
- в градовете живеят 6 607, или 73.1%;
- в селата - 2 432, или 26.9%.

За анализ на разпространението на броя на хората с увреждания по различни социално-демографски характеристики се изчисляват коефициенти на интензитет. Показателят представлява отношение на броя на лицата с увреждания на 1 000 лица от съответното население, отговорили на доброволния въпрос.

На всеки 1 000 жени на възраст 16 и повече години 112 са с трайно намалена работоспособност или степен на увреждане, а при мъжете - 96 на 1 000 от съответното население.

Сред момчетата на възраст до 16 години на всеки 1 000 момчета 18 са с увреждане. За момичетата показателят е 14 на 1 000 деца от съответното население.

Определящо за броя и относителния дял на лицата с увреждания в градовете и селата е разпределението на броя на населението в страната по местоживеене. Различни обаче са показателите за броя на лицата с увреждания на 1 000 души от съответното население.

3. Лица с увреждания на 1 000 души от съответното население

Пол Местоживеене Възраст	Деца до 16 години	Лица на възраст 16 и повече години
Общо	16	104
Мъже	18	96
Жени	14	112
В градовете	16	102
В селата	15	110
до 16	16	
16-19	х	18
20-29	х	21
30-39	х	31
40-49	х	58
50-59	х	128
60-69	х	184
70-79	х	221
80 +	х	237

За лицата на 16 и повече навършени години, живеещи в селата, на всеки 1 000 души 110 са с увреждания. В градовете трайно намалена работоспособност или степен на увреждане имат 102 на 1 000 души.

Несъществена е разликата в показателите по местоживеене за децата. На 1 000 деца в градовете 16 са с увреждания, а в селата - 15.

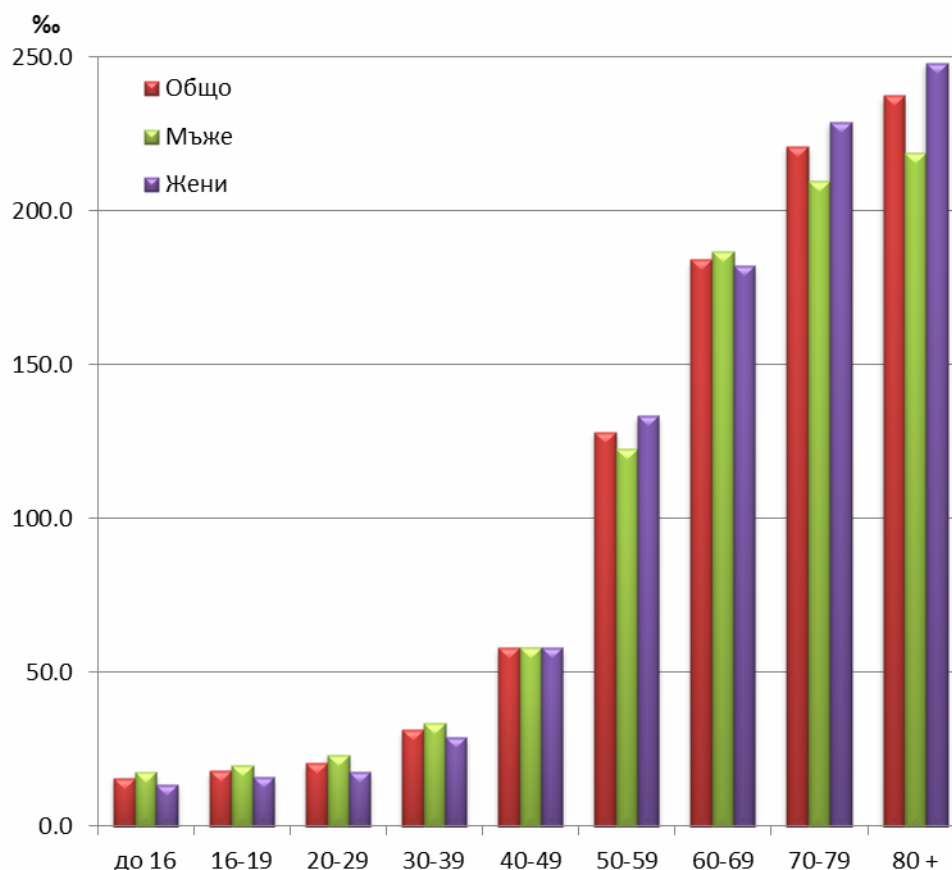
С нарастване на възрастта се увеличава броят на лицата с увреждания. При децата до 16 години на всеки 1 000 души 16 са с увреждания, докато сред възрастното население на 80 и повече години показателят е 237 на 1 000.

В младите възрасти преобладава дялът на мъжете с увреждания, докато във високите по-голям е дялът на жените. Възрастовата група, в която се изравнява показателят „брой лица с увреждания” на 1 000 мъже и на 1 000 жени е 40 – 49 години (58 на 1 000 лица от съответното население).

Във възрастовата група 50 - 59 години броят на хората с увреждания е 95 560. На всеки 1 000 души на тази възраст 128 са с увреждания.

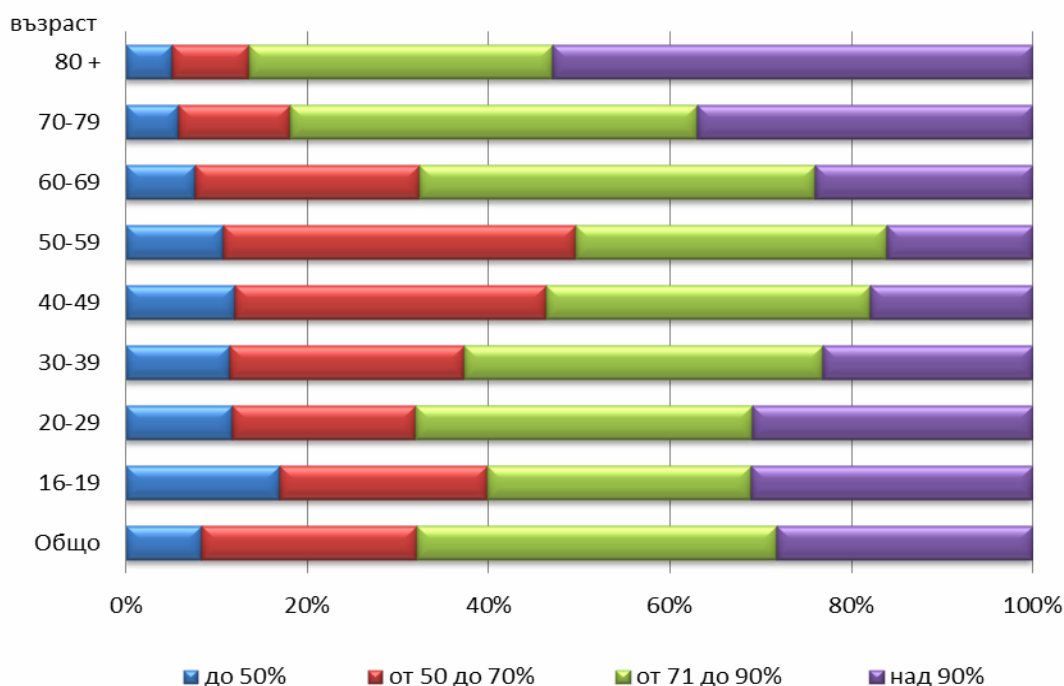
Фиг. 1. Лица с увреждания по възрастови групи и пол на 1 000 души от населението към 1.02.2011 година

Най-голям е броят на лицата с трайно намалена работоспособност или степен на увреждане във възрастовата група 60 - 69 години - 129 465 лица. На 1 000 души от населението в тази възрастова група 184 са с увреждания.

Фиг. 2. Лица с увреждания на възраст 16 и повече години по степен на увреждане и възрастови групи

С нарастване на възрастта се променя и структурата на хората с увреждания в зависимост от степента на увреждане. Сред най-младите на възраст 16 - 19 години най-голям е дялът на лицата с трайно намалена работоспособност над 90% (31.1%). С увеличаване на възрастта дялът на лицата с най-висока степен на трайно намалена работоспособност намалява до 16.0% във възрастовата група 50 - 59 години. След тази възраст отново се наблюдава увеличение, като сред най-възрастните хора с увреждания - над 80 години, повече от половината са с над 90% трайно намалена работоспособност (52.9%).

Най-ниската степен трайно намалена работоспособност е с най-ниски относителни дялове във всички възрастови групи. С увеличаване на възрастта намалява дялът на хората с до 50% трайно намалена работоспособност или степен на увреждане от 16.9% във възрастовата група 16 - 19 години до 5.1% при лицата на възраст 80 и повече години.

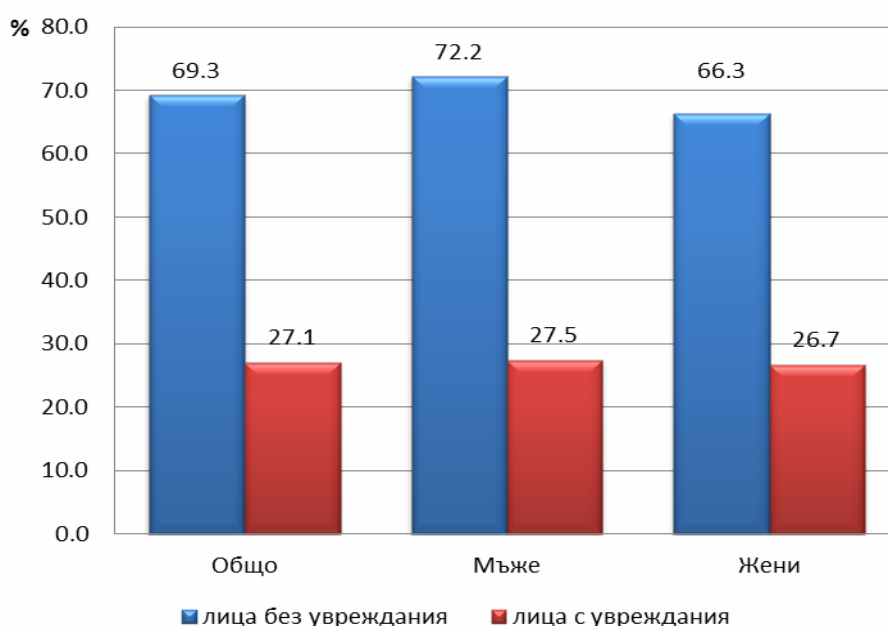
Икономическа активност на лицата с увреждания

Всички данни от Преброяване 2011 за пазара на труда, в това число и за участието на хората с увреждания, се отнасят за икономическата активност през последната седмица на януари 2011 година. При изчисляване на показателите за сравнения и за анализ на пазара на труда на хората с увреждания е използвана съвкупността на лицата на възраст 16 - 64 години, отговорили на доброволния въпрос за наличие на трайно намалена работоспособност или степен на увреждане.

Към 1.02.2011 г. **икономически активни са 67 549 лица с увреждания на възраст**

16 - 64 години. Икономически активни са 27.5% от мъжете и 26.7% от жените с увреждания. Значителни са разликите по отношение на участието на пазара на труда на хората с увреждания и на тези без увреждания. Коэффициентът на икономическа активност на хората без увреждания на възраст 16 - 64 г. е 69.3% (72.2% за мъжете и 66.3% за жените).

Фиг. 3. Коэффициенти на икономическа активност на лицата със и без увреждания към 1.02.2011 г. по пол

От общия брой икономически активни лица с увреждания заети са 56 150 лица с увреждания, 11 399 са безработни. Заетите мъже с увреждания са 27 193, жените - 28 957. Безработни са 6 355 мъже и 5 044 жени с увреждания.

Коефициентът на заетост² на хората с увреждания е 22.5%, докато показателят за хората без увреждания е 59.1%. Различни обаче са индикаторите по пол за хората със и без увреждания. За лицата без увреждания коефициентът на заетост е по-висок за мъжете (60.7%) отколкото за жените (57.6%). За хората с увреждания коефициентът на заетост при жените (22.7%) не се различава съществено от този при мъжете (22.3%).

4. Коефициенти на икономическа активност и заетост на лицата със и без увреждания към 1.02.2011 г. по пол

(Проценти)

	Лица с увреждания	Лица без увреждания
<i>Коефициент на икономическа активност - общо</i>	27.1	69.3
мъже	27.5	72.2
жени	26.7	66.3
<i>Коефициент на заетост - общо</i>	22.5	59.1
мъже	22.3	60.7
жени	22.7	57.6

Към 1.02.2011 г. икономически неактивни са 393 451, или 84.6% от хората с увреждания на възраст 16 и повече години. От тях 377 222 са пенсионери (95.9%). Учащи са 3 361 (0.9%), заети само с домашни и семейни задължения са 5 840 (1.5%). Други неактивни лица са 7 028 лица с увреждания (1.8%).

² Изчислява се като отношение на броя на заетите лица с увреждания (респ. без увреждания) към всички лица с увреждания (без увреждания), отговорили на доброволния въпрос, във възрастовата група 16 - 64 години.

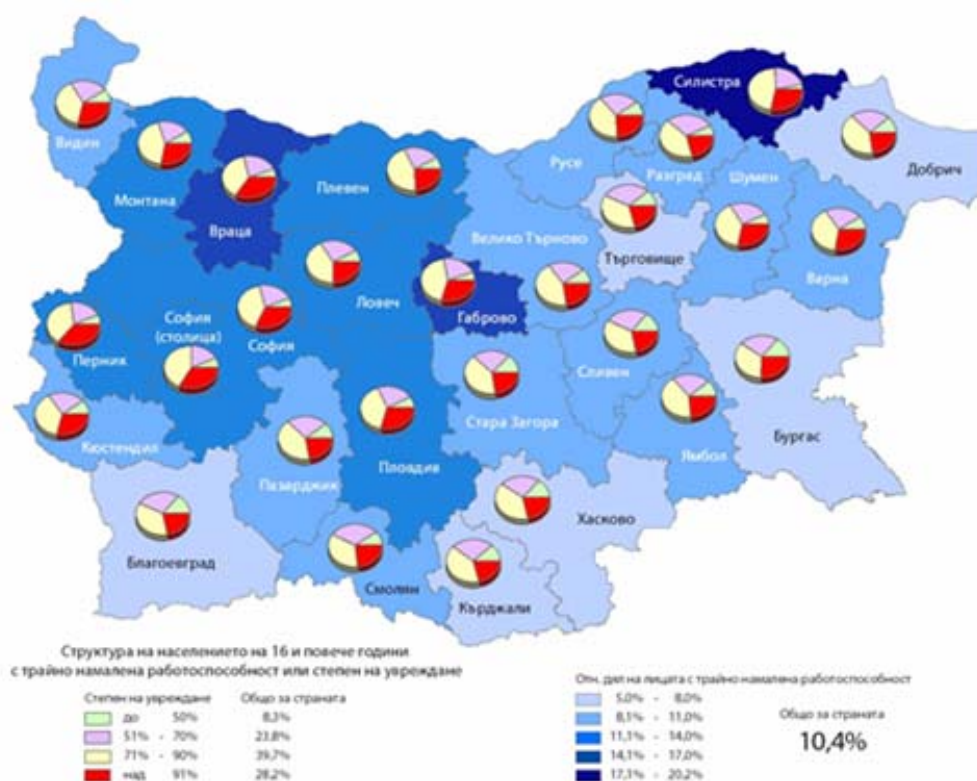

Разпределение по области

Относителният дял на лицата с увреждания на 16 и повече години по области варира в широки граници - от 5.0% в област Бургас до 20.2% в област Силистра. За 16 области относителният дял е по-нисък от средната стойност за страната (10.4%). След Бургас с най-ниски дялове са областите Благоевград (6.2%), Хасково (6.6%), Търговище (6.8%) и Кърджали (7.3%).

С най-висок относителен дял на лицата с увреждания на възраст 16 и повече години след област Силистра са областите Габрово (16.0%), Враца (14.1%) и Плевен (13.9%).

Фиг. 4. Относителен дял на лицата с увреждания на възраст 16 и повече години към 1.02.2011 година по области

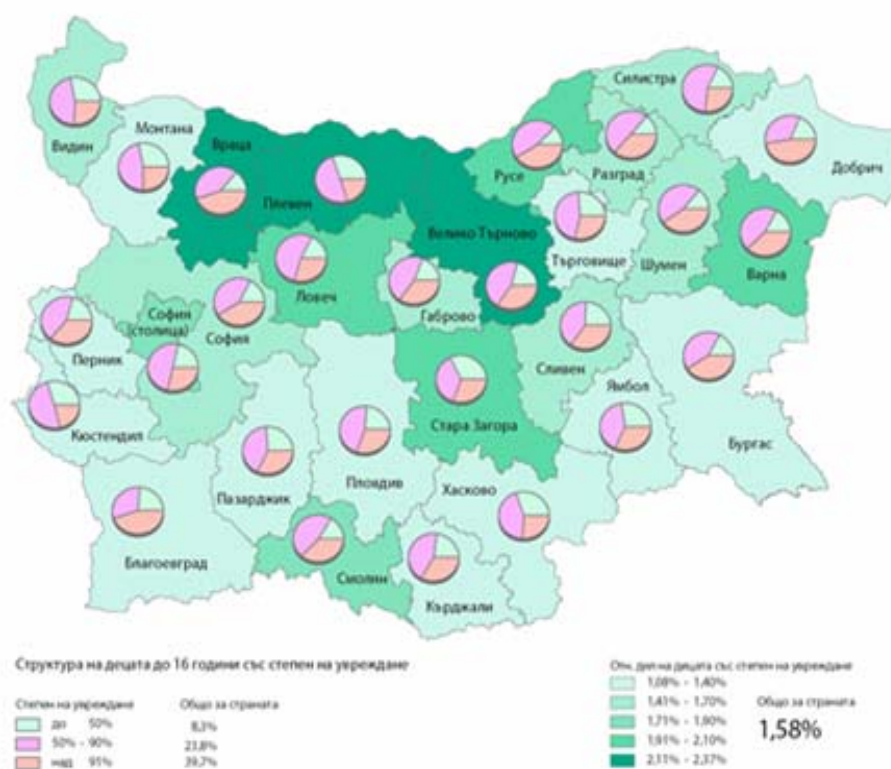

Относителният дял на децата с увреждания по области варира от 1.08% в област Пазарджик до 2.37% в област Велико Търново. Под средния за страната (1.58%) е дялът на децата с увреждания в 17 области. С най-ниски стойности след Пазарджик са Благоевград (1.14%), Пловдив (1.16%), Кюстендил (1.18%) и Монтана (1.20%).

С най-високи относителни дялове на децата с увреждания са областите Велико Търново (2.37%), Плевен (2.33%), Враца (2.16%) и Стара Загора (2.03%).

Фиг. 5. Относителен дял на децата с увреждания към 1.02.2011 година по области

Лица с увреждания в домакинствата

Към 1.02.2011 г. 465 875 лица с увреждания живеят в обикновени домакинства (98.2%), а 8 392 са хората с увреждания в колективни домакинства³.

Хора с увреждания има в 371 232 от обикновените домакинства в страната (12.4%). От тях най-голям е дялът на домакинствата, в които живее едно лице с увреждане - 87.8%. В 11.7% от домакинствата живеят по две лица с увреждания, три и повече лица с увреждания живеят в 0.6% от домакинствата на хора с увреждания.

В едночленни домакинства живеят 77 629 лица с увреждания. Двучленните домакинства, съставени от две лица с увреждания, са 22 643. Тричленните домакинства, в които всички лица са с увреждания, са 894.

Сред лицата, отговорили на доброволните въпроси за наличие на трайно намалена работоспособност или степен на увреждане в колективните домакинства, 41.1% са с увреждания, като 45.4% от тях са с най-високата степен, над 90%.

Повече информация за лицата с увреждания и техните социално-демографски характеристики може да бъде предоставена при поискване чрез отдел „Връзки с потребителите” на НСИ, e-mail: info@nsi.bg.

³ Колективно домакинство образуват група лица, които живеят постоянно в един колектив, имат общ бюджет и са подчинени на общ режим. Като лица в колективни домакинства са преброени лицата, живеещи в домове за отглеждане на деца, домове за стари хора, интернати, пансионни, манастири и други подобни, в които живеят колективни домакинства.

ПРИЛОЖЕНИЕ
Таблица 1

**Лица на 16 и повече години със и без увреждания по възраст, пол и степен на увреждане
към 1.02.2011 година**

Пол Степен на увреждане	Общо	Възраст (в навършени години)							
		16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 и повече
Общо	6 324 621	312 908	979 895	1079 277	1009 486	1040 678	956 411	647 178	298 788
<i>Отговорили</i>	<i>4 468 068</i>	<i>205 125</i>	<i>655 706</i>	<i>746 921</i>	<i>711 475</i>	<i>746 171</i>	<i>702 967</i>	<i>479 440</i>	<i>220 263</i>
С увреждания	465 228	3 723	13 530	23 417	41 298	95 560	129 465	105 953	52 282
До 50%	38 846	631	1 594	2 692	4 971	10 269	9 902	6 141	2 646
От 50 до 70%	110 528	853	2 727	6 045	14 156	37 177	32 084	13 067	4 419
От 71 до 90%	184 556	1 082	5 032	9 266	14 771	32 801	56 471	47 594	17 539
Над 90%	131 298	1 157	4 177	5 414	7 400	15 313	31 008	39 151	27 678
Без увреждания	4 002 840	201 402	642 176	723 504	670 177	650 611	573 502	373 487	167 981
Мъже	3 051 650	160 896	507 336	557 896	515 025	507 806	431 275	263 500	107 916
<i>Отговорили</i>	<i>2 154 439</i>	<i>105 976</i>	<i>342 273</i>	<i>386 232</i>	<i>362 569</i>	<i>363 571</i>	<i>318 182</i>	<i>195 663</i>	<i>79 973</i>
С увреждания	206 520	2 111	7 942	12 896	21 078	44 551	59 431	41 030	17 481
До 50%	17 692	366	974	1 479	2 512	4 608	4 570	2 319	864
От 50 до 70%	50 204	477	1 576	3 185	6 823	15 953	15 662	4 992	1 536
От 71 до 90%	79 404	587	2 944	5 213	7 705	15 562	23 768	17 652	5 973
Над 90%	59 220	681	2 448	3 019	4 038	8 428	15 431	16 067	9 108
Без увреждания	1 947 919	103 865	334 331	373 336	341 491	319 020	258 751	154 633	62 492
Жени	3 272 971	152 012	472 559	521 381	494 461	532 872	525 136	383 678	190 872
<i>Отговорили</i>	<i>2 313 629</i>	<i>99 149</i>	<i>313 433</i>	<i>360 689</i>	<i>348 906</i>	<i>382 600</i>	<i>384 785</i>	<i>283 777</i>	<i>140 290</i>
С увреждания	258 708	1 612	5 588	10 521	20 220	51 009	70 034	64 923	34 801
До 50%	21 154	265	620	1 213	2 459	5 661	5 332	3 822	1 782
От 50 до 70%	60 324	376	1 151	2 860	7 333	21 224	16 422	8 075	2 883
От 71 до 90%	105 152	495	2 088	4 053	7 066	17 239	32 703	29 942	11 566
Над 90%	72 078	476	1 729	2 395	3 362	6 885	15 577	23 084	18 570
Без увреждания	2 054 921	97 537	307 845	350 168	328 686	331 591	314 751	218 854	105 489

Таблица 2

Деца със и без увреждания по възраст, пол и степен на увреждане към 1.02.2011 година

Пол Степен на увреждане	Общо	Възраст (в навършени години)		
		0-4	5-9	10-15
Общо	1 039 949	343 163	316 643	380 143
<i>Отговорили</i>	<i>573 274</i>	<i>180 205</i>	<i>172 768</i>	<i>220 301</i>
С увреждания	9 039	1 633	3 123	4 283
До 50%	1 964	404	702	858
От 50 до 90%	4 040	689	1 393	1 958
Над 90%	3 035	540	1 028	1 467
Без увреждания	564 235	178 572	169 645	216 018
Момчета	534 921	176 483	163 076	195 362
<i>Отговорили</i>	<i>294 985</i>	<i>92 945</i>	<i>88 923</i>	<i>113 117</i>
С увреждания	5 203	958	1 829	2 416
До 50%	1 142	248	406	488
От 50 до 90%	2 322	401	815	1 106
Над 90%	1 739	309	608	822
Без увреждания	289 782	91 987	87 094	110 701
Момичета	505 028	166 680	153 567	184 781
<i>Отговорили</i>	<i>278 289</i>	<i>87 260</i>	<i>83 845</i>	<i>107 184</i>
С увреждания	3 836	675	1 294	1 867
До 50%	822	156	296	370
От 50 до 90%	1 718	288	578	852
Над 90%	1 296	231	420	645
Без увреждания	274 453	86 585	82 551	105 317

Таблица 3

Лица на 16 и повече години със и без увреждания към 1.02.2011 г. по степен на увреждане и по статистически райони и области

Статистически райони	Общо	Отговорили	С увреждания	Трайно намалена работоспособност/степен на увреждане				Без увреждания
				до 50%	от 50 до 70%	от 71 до 90%	над 90%	
Общо	6 324 621	4 468 068	465 228	38 846	110 528	184 556	131 298	4 002 840
Северозападен район	729 994	551 489	68 466	5 149	16 307	27 988	19 022	483 023
Видин	88 132	65 624	6 179	540	1 538	2 338	1 763	59 445
Враца	159 952	110 418	15 620	881	3 647	5 671	5 421	94 798
Ловеч	121 636	90 883	10 256	825	2 655	4 215	2 561	80 627
Монтана	127 727	114 457	12 685	1 025	2 781	5 306	3 573	101 772
Плевен	232 547	170 107	23 726	1 878	5 686	10 458	5 704	146 381
Северен централен район	748 859	542 482	64 150	4 545	16 092	27 046	16 467	478 332
Велико Търново	226 385	156 691	12 889	1 354	3 178	5 405	2 952	143 802
Габрово	108 172	78 186	12 541	658	2 855	5 280	3 748	65 645
Разград	106 480	80 454	8 599	604	2 746	3 445	1 804	71 855
Русе	205 156	150 166	14 595	1 397	3 894	5 766	3 538	135 571
Силистра	102 666	76 985	15 526	532	3 419	7 150	4 425	61 459
Североизточен район	821 407	575 345	52 488	4 763	13 841	20 201	13 683	522 857
Варна	403 788	260 558	25 197	2 265	6 381	9 635	6 916	235 361
Добрич	161 751	126 137	9 964	1 080	2 631	4 016	2 237	116 173
Търговище	102 422	66 862	4 568	509	1 447	1 657	955	62 294
Шумен	153 446	121 788	12 759	909	3 382	4 893	3 575	109 029
Югоизточен район	909 375	631 201	47 639	6 212	12 548	17 653	11 226	583 562
Бургас	350 805	242 158	12 112	1 737	3 190	3 999	3 186	230 046
Сливен	161 357	107 745	9 632	1 356	2 766	3 420	2 090	98 113
Стара Загора	284 979	193 293	16 884	2 158	4 296	6 632	3 798	176 409
Ямбол	112 234	88 005	9 011	961	2 296	3 602	2 152	78 994
Югозападен район	1 847 415	1 320 588	151 022	10 683	30 828	60 240	49 271	1 169 566
Благоевград	275 323	164 079	10 123	1 438	2 926	3 526	2 233	153 956
Кюстендил	119 840	90 690	8 485	815	2 119	3 098	2 453	82 205
Перник	117 312	91 580	11 750	756	2 415	4 389	4 190	79 830
София	211 900	143 272	18 690	1 111	4 288	7 352	5 939	124 582
София (столица)	1 123 040	830 967	101 974	6 563	19 080	41 875	34 456	728 993
Южен централен	1 267 571	846 963	81 463	7 494	20 912	31 428	21 629	765 500
Кърджали	130 027	63 298	4 608	528	1 300	1 801	979	58 690
Пазарджик	233 113	150 869	13 721	1 442	3 731	5 469	3 079	137 148
Пловдив	586 345	424 743	47 626	3 674	11 386	18 396	14 170	377 117
Смолян	106 496	57 923	5 623	539	1 849	1 932	1 303	52 300
Хасково	211 590	150 130	9 885	1 311	2 646	3 830	2 098	140 245

МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Съгласно методологията на Преброяване 2011 за изучаване на броя на хората с увреждания са зададени два въпроса - за децата до 16 години и за лицата на 16 и повече навършени години.

Съгласно Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2011 г. и в съответствие със Закона за защита на личните данни двата въпроса са доброволни, т.е. лицето има възможност да не отговори, ако не желае. Всички представени разпределения се отнасят за съвкупността на лицата, отговорили на доброволните въпроси.

Както всички данни от преброяването на населението, така и броят и характеристиките на лицата с увреждания се отнасят към критичната дата - 1.02.2011 година, а териториалното разпределение на тези лица е според административно-териториалното деление на страната към тази дата.

Икономически активното население обхваща всички лица, които са заети или безработни. Съгласно методологическите изисквания на Регламент (ЕО) № 763/2008 въпросите за икономическата активност, за заетостта/безработицата на лицата трябва да се отнасят до положението им през седмицата, предхождаща датата на преброяването. Всички данни от Преброяване 2011 за пазара на труда се отнасят за икономическата активност през последната седмица на януари 2011 година.

По отношение на категориите икономически активни и икономически неактивни лица се прилагат същите дефиниции като при изследването на работната сила, осъществявано от НСИ.

При изчисляване на показателите за сравнения и за анализ на пазара на труда на хората с увреждания, е използвана съвкупността на лицата на възраст 16 – 64 години, отговорили на доброволния въпрос за наличие на трайно намалена работоспособност или степен на увреждане.

- Заети са лицата на възраст 16 и повече години, които към момента на преброяването извършват работа срещу заплащане или друг доход, в пари или в натура, или са имали работа, от която временно отсъстват по различни причини (годишен или друг вид отпуск, болест, временни технически или икономически проблеми на работното място и др.).

- Икономически неактивни са лицата на 16 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни (през наблюдавания период), например учащи, пенсионери, лица, ангажирани с домашни или семейни задължения.